

АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ІННОВАЦІЙНИХ ФІЗКУЛЬТУРНИХ ТА СПОРТИВНИХ ВСЕУКРАЇНСЬКИХ ПРОЄКТІВ ДЛЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

Тетяна Гнітецька¹

¹кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, доцент кафедри теорії фізичного виховання та рекреації Волинського національного університету імені Лесі Українки, Луцьк, Україна, Gnitetska.Tetyana@vnu.edu.ua

Вступ. Однією з ідей реформи нинішньої шкільної фізичної культури є зміцнення зв'язків різних форм фізичного виховання учнів, розширення можливостей для позаурочної рухової активності дітей, створення для них умов максимального дитиноцентризму у виборі засобів та форм фізичного вдосконалення. Власне цим пояснюється багаточисельність фізкультурних та спортивних проєктів, які нині діють на теренах нашої країни. Багато з них мають паралельні мети і завдання, інколи засоби. Деякі мають подібність назв тощо. Тому тема дослідження стосується систематизації та аналітичного огляду основних Всеукраїнських проєктів/заходів з рухової діяльності для учнів.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення літературних й інтернет джерел.

Результати дослідження. Встановлено, що нині (на період 2023-2024 н. р.) в Україні діють щонайменше 13 проєктів з рухової активності для учнівської молоді. Зокрема, це:

1. ГО «Рух О. Педана «ДжуніорС», (з 2017 року). Місія руху – покращення психологічного та фізичного стану дітей через фізичну активність заради здоров'я української нації. Рух щорічно проводить фестивалі, тренінги, семінари з впровадження нових видів рухової активності в урочну та позаурочні форми занять учнів тощо [2].

2. Всеукраїнський фізкультурно-оздоровчий захід серед учнів «Круті Ігри» (Cool Games) (з 2018 р.). Відбувається у п'ять етапів серед трьох вікових категорій (дивізіонах): 9–10, 11–13, 14–16 років. Фінал заходу, як правило, проводиться у лютому й передбачає 2 частини – змагальну (22 естафети) та культурну (представлення регіонів) [1].

3. Всеукраїнський проєкт «Цікава фізкультура. 2.0. Перезавантаження» (2024 р.), як продовження проєкту «Цікава фізкультура» (2021 р.). Вони спрямовані на практичне впровадження та демонстрацію модифікаційного інвентарю, тілесної перкусії та перкусійних інструментів, тренінгових вправ та інтерактивностей щодо мотивації, релаксації, взаєморозуміння, комунікації, емпатії, довіри та впровадження гейміфікації і технології віртуальної реальності в фізкультурно-оздоровчу та спортивно-масову роботу закладів освіти [4].

4. Фізкультурно-оздоровчий захід серед учнів та учениць «Шкільні ігри». Програма складається зі спортивних змагань з близько 20 офіційно визнаних видів спорту та спортивно-масових заходів. [1].

5. Cool Race (Круті Перегони) (з 2021 р.) – це спортивно-оздоровчий захід для старших школярів (переміщених осіб з тимчасово окупованих територій) та/або студентської молоді. Програма передбачає подолання учасниками дистанцій із перешкодами різної складності тощо [1].

6. Всеукраїнський фізкультурно-оздоровчий проєкт «Рух-це здорово», приурочений до Дня захисту дітей (з 2021 р. (?), програма якого містить спортивні ігри та поєдинки: айкідо, акробатика, акробатична йога, баскетбол, боулінг, волейбол, гімнастика, єдиноборства, катання на роликах, козацькі забави (показове шоу), конкурс малюнків, кросфіт, леґо, практичні запуски автомоделей та авіакартових моделей, середньовічні історичні поєдинки, скандинавська ходьба, стрільба з лука, стронґмен-шоу, тайбо, турнір бейблєйд, фітнес, хокей на траві, черлідінґ, шахи, показові виступи школи юних десантників, змагання з Cool Games та футболу [7].

7. «Ліґи активних учнів та учениць здорової України» (Ліґи учнів) (з 2022 р.) – фізкультурно-оздоровча діяльність за програмою Нової української школи (НУШ), яка передбачає проведення ігор, показових виступів, дружних поєдинків з варіативних модулів, які вивчаються на уроках фізичної культури. «Ліґи учнів» проводяться у п'ять етапів – від шкільного до Всеукраїнського рівня [5].

8. «Шкільні Ліґи. Пліч-о-пліч зі спортом» (з 2023 – 2024 н.р.) - змагання для учнів, які проводяться у 5 етапів (шкільний, територіальний, районний, обласний та всеукраїнський) за п'ятьма видами спорту, а саме: баскетбол, волейбол, футзал, спортивне орієнтування та черліденґ [5].

9. Проєкт «Єдина Україна» (за концепцією «Спорт заради розвитку»), з лютого 2023 року впроваджується у 20 областях України. Метою його є допомога в інтеграції й адаптації дітей та батьків/опікунів із числа внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та дітей з особливими освітніми потребами в місцеві громади засобами фізичного виховання та спорту. [6]. Варто відмітити, що

програма «Спорт заради розвитку» в рамках проєкту «Посилення соціальної згуртованості та інтеграції внутрішньо переміщених осіб у Східній Україні» започаткована у 2016–2017 роках представництвом Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) з метою впровадження програми партнерства у шкільному спорті та фізичній культурі задля досягнення соціальних та поведінкових змін та підготовки педагогів щодо проведення заходів з реалізації ідей концепції «Спорт заради розвитку» [4] тощо.

10. Міжнародний освітній проєкт «Граї за рівність» реалізується (з квітня 2024 р.) фондом *Klitschko Foundation* у партнерстві з *UEFA Foundation for Children*. Його метою є боротьба з гендерними стереотипами у спорті серед української молоді [3].

11. Всеукраїнська дитячо-юнацька військово-патріотична гра Українського козацтва «Сокіл. Джура» (з 2003 р.).

12. Всеукраїнський фізкультурно-патріотичний фестиваль учнів «Козацький гарт» [1].

13. Всеукраїнський фізкультурно-оздоровчий захід «Козацька ліга» (з 2015 р., у 2024 перейменовання), проводиться для учнів закладів професійної та професійно-технічної освіти та/ або учнів старшого шкільного віку [1].

14. Крім того, у кожному регіоні країни проводяться фізкультурні чи спортивні заходи місцевого рівня. Наприклад, у м. Луцьк Фонд Ігоря Палиці «Тільки разом» (з 2015 р.) проводить змагання серед дітей шкільного віку з футболу та інші.

Висновки. Встановлено, що на період 2023–2024 н. р. в Україні діють щонайменше 13 Всеукраїнських проєктів з рухової активності для учнівської молоді, а саме: «Рух О. Педана «ДжуніорС», «Круті Ігри» (Cool Games), «Цікава фізкультура. 2.0. Перезавантаження», «Шкільні ігри», «Cool Race» (Круті Перегони), «Рух-це здорово», «Ліги активних учнів та учениць здорової України», «Шкільні Ліги. Пліч-о-пліч зі спортом», «Єдина Україна» за концепцією «Спорт заради розвитку», «Граї за рівність», «Сокіл. Джура», «Козацький гарт», «Козацька ліга» тощо.

Джерела та література

1. Всеукраїнська серпнева конференція. URL: [www.youtube.com > watch ..](http://www.youtube.com/watch..) 25 серп. 2023 р
2. ГО «Рух О. Педана «ДжуніорС». URL: <https://happymonday.ua/company/go-ruh-oleksandra-pedana-dzhuniors>.
3. «Граї за рівність». URL: <https://www.klitschkofoundation.org/ua/projects/>
4. Качан О. А., Пристинський В. М., Коломоєць Г. А., Онішкевич О. М. Цікава фізкультура в закладах загальної середньої освіти: нав.-мет. пос. Слов'янськ: ДДПУ, 2022. 163 с.
5. Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти / Авт. колектив: О. Педан, Г. Коломоєць, А. Боляк, А. Ребрина та ін. Рекомендована наказом МОН від 17.08.2022 року № 752. URL: [mon.gov.ua > app > media > Fiz.kult.56.kl.Pedan.ta.in.22.08.2022.pdf](http://mon.gov.ua/app/media/Fiz.kult.56.kl.Pedan.ta.in.22.08.2022.pdf)
6. Про реалізацію Всеукраїнського проєкту... URL: Лист ІМЗО від 14.02.2023 №21/08-193 “Про реалізацію ... Інститут модернізації змісту освіти > 2023/02/14 > lyst-imzo-vid-14-02-2023-21-08-193-pro...
7. Рух – це здорово! URL: https://www.instagram.com/sport_mon_odesa/p/C7TyoASolwc/?img_index=1